

Д. Цикуров,
науковий керівник – **В.П. Гордієнко,**
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ СТАНОВЛЕННЯ РИНКУ ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

Проблеми вступу до Світової організації торгівлі виходять сьогодні для України на перший план, тому що будуть мати надзвичайно важливі наслідки. Безперечно, вступ до Світової організації торгівлі принесе українській економіці неабиякі прибутки. Проте не слід забувати, що для ефективного вступу до СОТ необхідно підготуватися. Світова спільнота використовує жорсткі конкурентні підходи. Саме тому виникає проблема якості української продукції, що полягає у відсутності жорсткого контролю як з боку держави, так і самих підприємців. Тому на даному етапі розвитку продуктивних сил досить важливим є питання випуску екологічно чистої продукції.

Проблема виробництва екологічно чистої продукції набуває актуальності у зв'язку з негативними соціально-економічними процесами в Україні. Смертність в нашій країні стійко перевищує народжуваність, зростають рівні захворюваності та інвалідності. Такі процеси пов'язані з загальним погіршенням навколишнього середовища, яке в свою чергу призводить до небажаних ускладнень в організмі людини. При цьому важливе значення мають екологічно чисті продукти харчування.

В Україні поняття “екологічно чистий продукт” не визначено. Суть даного поняття полягає в тому, що на всіх етапах вирощування, виробництва, транспортування продукція повинна зберігати високу якість. Ринок екологічно чистої продукції з чітко визначеними об'єктами і суб'єктами в Україні поки ще не склався. Його можна класифікувати як потенційний, оскільки відбувається його поступове становлення. Складовими ринку екологічно чистої продукції є:

1. *Пропозиція.* На ринку повинна бути повністю натуральна, безпечна для здоров'я продукція високої якості, яка не містить штучних домішок, барвників, консервантів, залишків пестицидів, важких металів тощо. При цьому важливо, щоб продукція була не шкідлива за складом, відповідала смаковим якостям і не була генетично модифікованою.
2. *Попит.* Формування попиту на екологічно чисту продукцію повинно проходити через формування трьох складових елементів: потреб, інтересів, можливостей.

3. *Ціна.* В Україні необхідно науково обґрунтувати і провести реформу ціноутворення у зв'язку з поширенням еколого-економічної кризи. Потрібно встановити диференційовані ціни на екологічно небезпечну і екологічно чисту продукцію.
4. *Потенціал підприємств-виробників екологічно чистої продукції.* Підприємства сільськогосподарської сировини можуть і мають реальні можливості налагодити випуск екологічно безпечної продукції.
5. *Постачальники.* Це господарства-виробники сільськогосподарської сировини, які використовують екологічно безпечні технології і дотримуються екологічних норм і стандартів.
6. *Покупці.* Потенційними покупцями екологічно чистих продуктів є: діти, хворі різних вікових категорій, які потребують дієтичного харчування; люди похилого віку; люди, які ведуть здоровий спосіб життя.
7. *Конкуренти.* Конкурентами можуть бути зарубіжні виробники екологічно чистих продуктів, а також вітчизняні підприємства галузі АПК.

Для ринку екологічно чистої продукції, який тільки формується, необхідно створити певні передумови. Враховуючи зарубіжний досвід функціонування економічного механізму стимулювання природоохоронної діяльності та вітчизняні соціально-економічні умови природокористування, в Україні доцільно впровадити наступні економічні заходи та інструменти екологічного регулювання:

1. Різні види податкових пільг у межах податкової та кредитно-фінансової політики – для стимулювання інноваційної та інвестиційної активності товаровиробників щодо використання сучасних науково-технічних досягнень та створення нової, ефективної природоохоронної та ресурсозберігаючої матеріальної бази виробництва.
2. Різні види пільгового кредиту – для фінансової підтримки господарчих суб'єктів, які запроваджують ресурсозберігаючі та природоохоронні заходи, технологічні зміни, а особливо тих, які розробляють екологічно безпечну технологію.
3. Різні види гнучких екологічних податків на продукт – як стимулятори обмеження виробництва і споживання екологічно небезпечної, ресурсномісткої продукції, а також продукції, що виготовляється з обмежених природних ресурсів. Спочатку, виступаючи для господарських суб'єктів додатковим фінансовим тягарем, у перспективі екологічний податок сприятиме зростанню обсягів

виробництва нової, екологічно чистої продукції та зниженню витрат на контроль за забрудненням, зміцнюючи тим самим конкуренто-спроможність і економічні позиції виробника.

4. Обов'язковим є впровадження державного замовлення на виробництво ЕЧП для потреб окремих верств населення. Державне замовлення повинно розповсюджуватись на сільськогосподарські підприємства, що розташовані в екологічно чистих районах.
5. Слід запровадити систему обліку сільськогосподарських підприємств, які застосовують у своєму виробничому процесі елементи екологізації. Це можуть бути прогресивні способи обробітку ґрунту, заходи з поліпшення структури земельних угідь, внесення різних видів органічних добрив, застосування біологічних препаратів для захисту рослин тощо.